

ISSN 0125-7447 VOLUME 25	รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH
NUMBER 48 DECEMBER 2, 1994	
(Contents)	รายงานการศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนหัด ในหมู่บ้านชาวม้ง จังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ พ.ศ.2537

681

รายงานการศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนหัด ในหมู่บ้านชาวม้ง จังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ พ.ศ.2537

กองระบาดวิทยาได้รับรายงานการระบาดของโรคหัดในจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ ในเดือนพฤษภาคม 2537 จึงได้ส่งคณะสอบสวนโรค ออกไปทำการศึกษา ในจังหวัดดังกล่าว ระหว่างวันที่ 6 - 10 มิถุนายน 2537

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางระบาดวิทยาของโรคหัด จังหวัด ก.
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนหัด ในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา เผ่าม้ง จังหวัด ก.

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนาโรคหัด จังหวัด ก. โดยการรวบรวมข้อมูลจากระเบียน E 1 รหัสโรค 21 และ 22, เวชระเบียนผู้ป่วยนอกและเวชระเบียนผู้ป่วยในของผู้ป่วยโรคหัด และวิเคราะห์ข้อมูลทางด้าน บุคคล เวลา และสถานที่
2. ศึกษาหาค่าประสิทธิภาพของวัคซีนหัด โดยวิธี Retrospective cohort study ในพื้นที่เป้าหมาย ทำการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถาม ที่บ้านของประชากรเป้าหมายเอง สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติการได้รับวัคซีนหัด และ การป่วยด้วยโรคหัด

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตร $V.E. = (ARU - ARV) / ARU \times 100$

พื้นที่เป้าหมาย

ทำการเลือกหมู่บ้านที่มีอัตราป่วยด้วยโรคหัดสูงสุด จำนวน 2 หมู่บ้าน ของจังหวัด ก. เป็นหมู่บ้านเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่มีอายุระหว่าง 9 เดือน ถึง 10 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เป้าหมาย และไม่เคยเป็นโรคหัดมาก่อน วันที่ 1 มกราคม 2537

แบบสอบถามในฉบับ ส่งภายใน วันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2538

นิยาม

1. ผู้ป่วยโรคหัด คือ ประชากรเป้าหมาย ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ว่าเป็นโรคหัด หรือ ประชากรเป้าหมายที่มีลักษณะทั้งสามข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ไข้

1.2 ผื่นแดงขึ้นทั่วตัว ตั้งแต่สามวันขึ้นไป

1.3 อาการใดอาการหนึ่งต่อไปนี้

ก) ไอ ข) เจ็บคอ

ค) เยื่อบุตาอักเสบ

ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2537 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2537

2. ผู้ไม่ป่วยเป็นโรคหัด คือ ประชากรเป้าหมาย ที่คณะสอบสวนโรคทำการสัมภาษณ์แล้ว มีลักษณะไม่เข้ากับคำนิยามของผู้ป่วยโรคหัด

3. ผู้ที่ฉีดวัคซีนหัด คือ ประชากรเป้าหมายที่ได้รับวัคซีนหัด ก่อน 30 เมษายน 2537 และมีเอกสารยืนยัน

4. ผู้ที่ไม่ฉีดวัคซีนหัด คือ ประชากรเป้าหมาย ที่ไม่ได้รับวัคซีนหัด ก่อน 30 เมษายน 2537

5. ผู้ที่ไม่ทราบประวัติวัคซีนหัด คือ ประชากรเป้าหมาย ที่ไม่ทราบประวัติวัคซีนหัด

ผลการศึกษา

1. มีการระบาดของโรคหัดในจังหวัด ก. ในพ.ศ. 2537 โดยมีจำนวนผู้ป่วยในพ.ศ. 2537 (ถึงเดือนเมษายน) สูงสุดในรอบ 10 ปี จำนวนผู้ป่วยเมื่อเทียบกับค่ามาตรฐาน 3 ปี ย้อนหลัง ในพ.ศ. 2537 สูงกว่าค่ามาตรฐานทุกเดือน โดยเฉพาะในเดือนเมษายน 2537 ซึ่งมีผู้ป่วยโรคหัดจำนวนถึง 180 คน การป่วยโรคหัด มีการกระจายในหลายอำเภอ โดยมีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก เท่ากับ 801, 757 และ 152 ต่อแสนประชากร หมู่บ้านที่มีอัตราป่วยมากที่สุด คือ หมู่บ้านเป้าหมายทั้งสอง (หมู่บ้าน ก. และ ข.) ซึ่งมีอัตราป่วย เท่ากับร้อยละ 9.57 และ 6.99 ตามลำดับ กลุ่มอายุที่ป่วยมากที่สุดคือ 0-4 ปี รองลงมาคือ 10-14 ปี และ 7-9 ปี ตามลำดับ

2. ความครอบคลุมและประสิทธิภาพของวัคซีนหัด หมู่บ้าน ก. และ ข.

กลุ่มอายุ (ปี)	ความครอบคลุม (%)		ประสิทธิภาพวัคซีน (%)	
	หมู่บ้าน ก.	หมู่บ้าน ข.	หมู่บ้าน ก.	หมู่บ้าน ข.
9/12 - 2	71.3	43.1	37.5	33.9
3 - 4	80.4	57.6	32.8	15.8
5 - 6	79.1	58.3	33.8	59.2
7 - 9	48.5	53.1	29.2	47.0
รวม 9/12 - 9	71.7	50.9	35.2	39.9

(อ่านต่อหน้า 688)

การเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการ

(LABORATORY SURVEILLANCE)

ตารางที่ 3 สรุปผลการแยกเชื้อจุลินทรีย์และปรสิตที่ทำให้เกิดโรค ประเทศไทย

ประจำสัปดาห์ที่ 45 (6 - 12 พฤศจิกายน 2537)

Table III Summary-Identification of Specified Bacteria,Virus and Protozoa ,Thailand,
Week ending , November 6 - 12, 1994 (45 week)

Organism	Total	Cum	Positive		Province	Cum Positive	
	exam..	exam.	no.	%	(number)	no.	%
Rabies	65	5824	33	50.77	6	2907	49.91
B.anthraxis	0	62	0	0.00	0	0	0.00
B.pertussis	2	264	0	0.00	0	0	0.00
C.diphtheriae	45	2547	0	0.00	0	5	0.20
E.histolytica	438	51011	2	0.46	1	509	1.00
Escherichia coli	405	53601	22	5.43	4	1300	2.43
Salmonella spp.	698	76503	8	1.15	6	1097	1.43
Salmonella typhi	556	69612	3	0.54	1	45	0.06
Shigella spp.	615	76635	14	2.28	7	1650	2.15
S.aureus	1769	131207	92	5.20	14	5139	3.92
Streptococcus spp.	1542	119438	22	1.43	8	2230	1.87
Vibrio para.	651	80605	43	6.61	7	2070	2.57
Plasmodium falciparum	2579	204698	18	0.70	5	1399	0.68
Plasmodium vivax	2579	200883	6	0.23	4	450	0.22
Plasmodium unspesified	2579	202810	1	0.04	1	128	0.06
Trichinella spiralis	209	24732	0	0.00	0	0	0.00

* Province = จำนวนจังหวัดที่ตรวจพบเชื้อ, ** Cum positive = จำนวนพบเชื้อสะสมตั้งแต่ต้นปี

แหล่งข้อมูลหน่วยชันสูตรสาธารณสุข กองมาตรฐานชันสูตรสาธารณสุข

ประสิทธิภาพวัคซีนหัด (ต่อจากหน้า 682)

วิจารณ์

- 1.ความครอบคลุมของวัคซีนหัดในหมู่บ้านทั้งสองต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด แสดงว่าถึงแม้ในภาพรวมของจังหวัดอาจมีความครอบคลุมดี แต่การกระจายยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มชาวไทยภูเขา ซึ่งมี 17 % ของประชากรทั้งหมด
- 2.ประสิทธิภาพวัคซีนหัดค่อนข้างต่ำในหมู่บ้านทั้งสอง อาจเป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้รวมด้วย คือ ระบบลูกโซ่ความเย็น และการบริหารวัคซีน ซึ่งพบว่ามีปัญหาในหมู่บ้านทั้งสอง
- 3.ในหมู่บ้านทั้งสองซึ่งความครอบคลุมและประสิทธิภาพของวัคซีนหัดต่ำ ควรทำการศึกษาความครอบคลุมและประสิทธิภาพของวัคซีนชนิดอื่นๆด้วย เพราะอาจมีปัญหาค้นหาทำนองเดียวกันได้

สรุป

1. มีการระบาดของโรคหัดในจังหวัด ก. ในปีพ.ศ.2537
2. ประสิทธิภาพและความครอบคลุมของวัคซีนหัด ในหมู่บ้านชาวไทยภูเขา เผ่าม้ง 2 หมู่บ้าน ต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ในการขนส่ง การเก็บรักษา และการฉีดวัคซีน ให้ครบ โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแลของสถานบริการสาธารณสุขชุมชน(สสช.)
2. ควรทำการสำรวจความครอบคลุมของวัคซีนชนิดอื่น ในหมู่บ้านทั้งสอง
3. ควรทำการควบคุมป้องกันโรคหัดในพื้นที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านทั้งสอง

กิตติกรรมประกาศ

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก.
2. ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ
3. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

รายงานโดย

น.พ.กรกฎ จุฑาสมิท กองระบาดวิทยา
นางสาวศุภวรรณ นันทวาส สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ก.
นายอุดม พรหมกร ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ

ขอเชิญผู้สนใจ

สมัครเข้าอบรมวิชาการทางระบาดวิทยา

กลุ่มงานพัฒนานักระบาดวิทยา

กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข โทร. 5918581

1. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระบาดวิทยาจังหวัดก่อนปฏิบัติกร

จัดสำหรับ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ระบาดวิทยาจังหวัด ซึ่งไม่เคยได้รับการอบรมในหลักสูตรนี้มาก่อน โดยเน้นความรู้และการปฏิบัติงานระบาดวิทยาพื้นฐานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อให้สามารถนำหลักการและวิธีการปฏิบัติงานประจำในระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มาใช้ได้อย่างเหมาะสม การดำเนินการจะเป็นบรรยายและทำแบบฝึกหัด

ระยะเวลา: 23 - 27 มกราคม 2538

สถานที่: ห้องประชุมกระทรวงสาธารณสุข